

„Вий братски се прегърнахте, легнахте . . .

И лека нощ на вѣки си казахте

До втората тржба! . . .

Пѣсенъта се възмогваше; приличаше на буенъ потокъ, който залива и руши безсѣнието и умората. Въ мигъ ехото ѝ прокънъ изъ заднитѣ редове. Пѣеше цѣлиятъ полкъ.

Пѣсенъта за мигъ проникна въ всѣка грѣдь, проведри погледа, пждѣше съня, будѣше отпаднали сили и стѣпкитѣ ставаха измѣрени, бодри и смѣли. Чувствуваше се, че пѣтя се бѣхъ отъ бранниншки нозе.

Пѣсенъта се развихряше, гърдитѣ се разтваряха. Полкъта ставаше стихия . . .

Що ставаше съ бранниците — Петъръ Габара недоумѣваше. Това се съ умъ не разбира. Той се метна на коня си, обгледа полка — и неможеше да повѣрва на очитѣ си:

Въ сгжстени редове пѣеше цѣлия полкъ. Всички съ виднати чела, устремили победоносно погледъ, удрятъ съ кракъта земята трепери.

Полковникътъ запѣ заедно съ полка:

„Българио, една бѣ ти достойна зарадъ тѣхъ

И тѣ за тебъ достойни, майко, бѣха

И твойто име само катъ мѣлвѣха —

Умираха безъ страхъ! . . .

Зората съ своята ведрина и пѣсенъта съ своята магия, опиваха, ободряваха и възкресяваха.

Полкътъ като че стана единъ човѣкъ; сърдцата се слѣяхъ въ едно сърдце, готово да умре или победи. То бѣше мигъ чудеса. Мигъ въ който умората става сила; дългътъ къмъ роден край — съвестъ, а смъртъта — блѣнъ.

Полкътъ пѣеше. Пѣсенъта бѣ неговото вѣрую. Въ всѣка дума, въ всѣки стихъ, душата намираще отзвукъ на накупѣли страдания. Въ всѣки тонъ духътъ чуваше ехото на съкровени желания, разкриваше двери на вълшебни чертози и се носѣше върху крилата на поруганата Родина.

Тѣ пѣеха и гледаха съ пламнали очи мѣстото, дето ги зовѣха. Душитѣ на всички се сливаха въ една душа; ржцетѣ на всички се вдигаха въ една ржка, която пишеше словата:

„Смъртъ или свобода!“